

Komentar in karta: 2/80

SLA V437.01 'žagati'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 's potegovanjem žage sem in tja ali z njenim premikajočim se listom delati kose, dele, oblikovati (les)', knj. *žagati* (*ā*), je najpogostejši leksem *žagati* (z dovršnima sestavljenkama *nažagati* in *razžagati*), v govorih primorske narečne skupine se uporablja leksem *piliti*, na Pohorju, v Posočju ter ponekod na Notranjskem je pogost tudi leksem *rezati*, zapisana je tudi dovršna sestavljenka *zrezati*.

2. Morfološka analiza

žagati < *(*žag*)-*a-ti* ← *(*žag*)-*a* 'žaga' ← stvnem. *saga* 'žaga' (> nem. *Säge* 'žaga')

nažagati < *na-(*žag*)-*a-ti* ← *na- 'na' + *(*žag*)-*a-ti*

razžagati < *orz-(*žag*)-*a-ti* ← *orz- 'raz-' + *(*žag*)-*a-ti*

piliti < *(*pil*)-*i-ti* ← *(*pil*)-*a* 'pila' ← srvnem. *vīle* 'pila' (> nem. *Feile* 'pila')

rezati < *rěz-*a-ti* 'rezati, sekati'

zrezati < *sъ-*rěz*-*a-ti* ← *sъ(*n*)- 'skupaj z; od zgoraj navzdol' + *rěz-*a-ti*

sejati < *(*sej*)-*a-ti* ← furl. *seâ* 'žagati'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *sejati* v T062.

Kot enkratnici z *-žagati* sta kartirana leksema *razžagati* v T299 in *nažagati* v T412.

Kot enkratnica z *-rezati* je kartiran leksem *zrezati* v T060.

4. Uporabljena dodatna literatura

Koletnik 2015b

5. Primerjaj

SLA: /; OLA: /; ALE: 367; SDLA-SI I: /; ALI: 440; ASLEF: /; HJA: /; ÚMNyA: /

6. Etnološka osvetlitev

Žaganje je opravilo z ročno ali, danes, z električno ali motorno žago. Ročno so z različnimi vrstami žag drevo ob podiranju žagali vse do trenutka, ko se je to začelo nagibati. Z ročnimi žagami so nato debla razžagali na ustrezne dolžine že v gozdu, potem pa so les navadno prepeljali na žago na vodni ali električni pogon. V krajih, kjer vodnih žag ni bilo, so deske razžagali ročno na dvignjenem odru s posebnimi rožnimi žagami, ki so jih premikali navadno trije krepki moški – dva

spodaj in eden zgoraj. Žaga se tudi les za kurjavo – daljša (metrska) polena in krajša drva, primerna za nalaganje na ognjišče, v peč ali štedilnik.

Prim.: Bogataj 1982; Cimperšek 2014a; Cimperšek 2014b; Gornik Bučar – Merzelj 1998; Habe 1996; Habe – Šilc-Telič 1997; Hazler 2000d; Merzelj 1990; Merzelj 1996; Petek 2005; Pivk – Žitko 2007; Sgerm 1990; Štepec 2001; Vilman 2001; Vilman 2006

7. Skica

